تبدیل یوم الشک به یوم الثلاثین از سوی محقق حلی

خب در معتبر چه فرموده‌اند؟ ایشان اولین کسی هستند که واژه «یوم الشک» را به «یوم الثلاثین» تبدیل کردند. اصلاً دیگر نگفتند یوم الشک. می‌گویند روز سیام شعبان. اگر قبل از ایشان کسی را پیدا کردید به من بگویید. در فقه حلی اینچنین است. در فقه حلی من سابقه این چنینی را دارم. فقهای حلی خیلی وقت‌ها در استظهارات و اجتهاداتی که از نص داشتند، واژه‌های فتوای فقه حلی طبق آن تغییر کرده و از نصوص فاصله گرفته. دراین‌صورت آثاری دارد. اولین باری که ما از مرابحه و مواضعه و تولیه و ربا بحث می‌کردیم به اینجا برخورد کردیم. من همان جا عرض کردم که ببینید محقق در فتوا چیزی را آورده‌اند که استنباط ایشان از نصوص است. چه بسا اگر ما به خود نصوص مراجعه بکنیم چه بسا با ایشان موافقت نکنیم. اینجا هم یکی از آن‌ها است. ایشان روی حساب فهم خودشان از ادله فرموده‌اند:

> **مسئلة: يستحب صوم «يوم الثلاثين» من شعبان، إذا لم ير الهلال بنية الندب على أنه من شعبان، فان اتفق الهلال أجزأ عن رمضان، و لا يكره لو نوى مع ذلك الاحتياط لرمضان، و يحرم بنيّة أنه مع شهر رمضان، و لو صام من غير نية لم يجز. و قال المفيد: انما يستحب مع الشك في الهلال لا مع الصحو و ارتفاع الموانع، و يكره لا مع ذلك الا لمن كان صائما قبله[1]**

«مسئلة: يستحب صوم «يوم الثلاثين» من شعبان»؛ روز سیام مطلقاً. **«إذا لم ير الهلال»؛** «لم یر» به این معنا است که اگر ابر نبود؟ نه، مطلق است. چون بعداً به خلاف مفید تصریح می‌کنند. نگویید ایشان که تصریح نکرده‌اند که «اذا لم یری الهلال» یعنی هوا صاف باشد. علامه که در منتهی تصریح می‌کنند و می‌فرمایند ولو هوا صاف باشد. اینکه هیچ. تصریح از علامه است که استحباب صوم ثابت است. اما ایشان به‌خاطر تفصیلی که از مفید نقل می‌کنند، صریح می‌شوند.

«اذا لم یر الهلال»؛ یعنی ولو هوا صاف باشد و نگاه بکند و نبیند، مستحب است. **«بنية الندب على أنه من شعبان، فان اتفق الهلال أجزأ عن رمضان، و لا يكره لو نوى مع ذلك الاحتياط لرمضان»؛** به‌خاطر اختلافات علماء و حرف‌های عامه. **«و يحرم بنيّة أنه مع شهر رمضان، و لو صام من غير نية لم يجز».**

«و قال المفيد»؛ الآن منبع این قول مفید در دست ما نیست. رساله عزیه ایشان الآن نیست. به رساله عزیه ایشان نسبت داده‌اند. خود جناب محقق صریح نفرموده‌اند. علی ای حال ما نمی‌دانیم. آن چه که در مقنعه مفید است، عبارتشان مطلق است. یعنی مفید هم در مقنعه می‌گویند روزه سوم الشک مطلقا ًمستحب است. ولو غیم نباشد.

«و قال المفيد انما يستحب مع الشك في الهلال»؛ اگر سوم ثلاثین مشکوک باشد، **«ال مع الصحو و ارتفاع الموانع»؛** خب اگر صحو نبود، **«و يكره ال مع ذلك الا لمن كان صائما قبله»؛** کسی که قبل از روز سیام روزه می گرفته مفید می‌فرماید بگیرد، مکروه نیست. اما اگر قبل از آن نمی گرفته، امروز مکروه می‌شود.

---

[1] المعتبر في شرح المختصر؛ ج۲، ص: ۶۴۹

بازبینی #1
ایجاد شده 25 مه 2026 14:12:59 توسط ... .
به روزرسانی شده 25 مه 2026 14:14:43 توسط ... .